

Lo Catalanista

Diari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona
Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	4 rals al mes.
Fora.	14 » trimestre.
Un número sol.	5 céntims.
Anuncis á preus convencionals.	

Teatro Principal. - Està en venda un dels millors
palcos del 1.º pis d' aquest.
Teatro. En la Administració d' aquest diari donarán mes detalls.

Pianos. - Afinacions y reparacions
E. LLADÓ
== Calderón, 18. - Sabadell ==

Pera Hogar una magnífica cuadra capàs pera 14 talers mecànics, i b sa corresponent forsa á vapor, y dúas grants cuadras, propias pera magatzém, dipòsit ó industria, en lo vapor *del Infern*, carrer de Calderón.

Informará l' encarregat del vapor.

SECCIÓ INDUSTRIAL

Una de las mes apreciables ventatjas que 'ns reporta la publicació diaria de LO CATALANISTA es la de poder dedicar una part de reflexiva atenció al moviment industrial, á fi y efecte de que nostres llegidors puguin haver esment de notables avenços que 's realisan dintre aquest ram de l' activitat humana, no solzament en nostra Regió, sinó també en la Península y fins en l' Extranjer, tots los quals tant y tantíssim interessan á la especial manera de ser de la ciutat de Sabadell.

Végis, donchs, com inaugurém aqueixa important *Secció Industrial*

ab lo següent article que un de nostres redactors, prou competent en la materia, dedica al estudi del

TELER NORTHROP

Las grants modificacions que s' han verificat en los telers mecánichs desde son invent y generalisació, al comensar l' últim trós del present sigle, fins á l' actualitat, s' han basat totas en la necessitat del servey material del home com á factor auxiliar indispensable pera sa regularisació á fi d' obtenir ab la major economia de temps y deguda perfecció los productes de tals enginys.

Tot lo món industrial partia d' aquest criteri quan en la darrera Exposició de Chicago hi aparegué un nou teler que, si be no prescindia en absolut de la má d' obra, simplificava de tal manera la intervenció d' aquest element, que pot dirse venia á senyalar nous camins dintre la mecánica industrial pera 'l problema de referencia. No obstant, devém fer constar que, després de la primera favorabilísima impresió que l' artefacte produhia, un observador intelligent no podia deixar de veurer que distava molt de la perfecció; ni 'l teler regulava los cambis de trama de las llansadoras, ni prevenia las trencadas dels fils de l' urdit y de la trama, ni tampoch conseguia la economia de temps y de treaall que pretengué son autor. En una paraula; no fou sinó una tentativa més d' avens, la concepció d' una gran idea que havia de purificarse.

Mes lo teler exposat á Chicago deixá la llevar en camp ben abonat; y tant es aixís que, mitjansant la cooperació de varis intelligents industrials, no ha trigat gayre á germinar rendint per fruyt lo teler «Northrop», del quin la principal novetat n' es un considerable estalvi de temps y de má d' obra.

Pera obtenir aquest resultat porta 'l teler en un de sos costats, un distribuïdor rotatiu, sistema revólver, al quin lo cuydant de l' eyna l' hi posa 24 fusadas plenas; aquest distribuïdor volta sobre un dels calaixos, colcant automàticament cada una d' aquellas fusadas á la llansadora aixís que aquesta 's despulla per sí mateixa de la que acaba de buydar, tirantla á un calaix receptor que hi há en lo lloch convenient del mecanisme. Dintre la acertada combinació que descrivim, encara s' hi trobava un grave inconvenient, y era 'l modo de enfiar lo fil de trama per l' ullet de la llansadora, haventse resolt després tal dificultat aplicanthi un aparatet d' absorció, lo quin compleix tan be son predit objecte que fins corretgeix las trencadas de la trama fent repassar per l' ullet altra vegada lo cap del fil que se 'n havia escapat. Pera 'l cas d' obstrucció del ullet, y en general pera quan ocorre qualsevol mena de desperfecte, hi há en lo teler un disparo automàtic que 'l deixa instantáneament parat.

Pera prevenir la falta de un fil del urdit, tant si es abans com després de travessar los llissos, hi ha una molt enginyosa disposició que per cert

no 'ns resulta prou nova, puig la hem vista aplicada en nostra mateixa terra ab extraordinari éxit pel eminent industrial don Ferrán Alsina, Director de la important fàbrica de velluts de cotó Güell, Parellada y C.^a, lo quin ne tregué privilegi exclusiu fa ja molts anys pera sos hermosos telers de *veludillos*, *rodas* y *mobles*. Se tracta d' una combinació en virtut de la qual cada un dels fils d' urdit sosté una lleugeríssima planxeta de cer, la quina s' aguanta per la sola tensió del fil, cayent en consecuencia quant dita tensió s' afluixa ó s' pert á causa de la ruptura. Al caure la planxeta vé á apoyarse sobre una placa inferior ab la quina estableix un contacte que determina una corrent eléctrica, productora del ressó d' un timbre avisador que reclama 's torni á unir lo fil trencat. Unaltra millora s' aplicá també als telers «Northrop», que aixís mateix s' hi troba (bé que en distinta forma) en los telers de nostre meritíssim amic Alsina; y es la de un regulador automàtic, que al mateix temps mesura la tensió del fil y facilita 'l desenrotllament del plegador.

Ab aquestas innovacions lo teler «Northrop» produheix estalvi de má d' obra, tota vegada que s' ha provat com un sol obrer pot cuydar fins á 15 eynas, donchs no té més feyna sinó anar provehint de fusadas al repartidor-revólver de cada teler, y unir los fils d' urdit trencats de tant en tant. Además aumenta la producció ab un trenta per cent sobre 'ls telers coneguts, y no ha faltat estadista nort-americá dels que 's dedican á càlculs d' aquesta índole, pera assegurar que ab 12.000 telers se pot teixir tot lo género que 's necessita als Estats-Units.

Tal com l' acabém de descriure no hi ha dubte que produhiria una trascendental evolució en lo camp de la industria textil, d' aquellas que fan bellugar als desvagats capitosos de las classes obreras, dántloshi peu pera fer una desastrosa campanya contra 'l progrés industrial, al quin tantas vegadas han declarat estúpidament enemich del benestar del treballador. Per sort, en cada cas los fets s' han encarregat de provar lo contrari, aportant major riquesa als llochs de major avens.

No obstant, creyém que 'l teler «Northrop» no alcansará pás per ara tan apreciable honor; puig si be s' ha de reconeixer que vé á donar una forta empenta en lo camí del perfeccionament, obtenint grossas ventatjas sobre 'ls demás sistemas usuals, ofereix per altra part alguns inconvenients de relativa importancia. En primer lloch, son funcionament requereix condicions inmillorables en las materias á treballar, pera obtenirne un género potser menos depurat del que sa superior excelencia requeriria; y en segón lloch, dit teler sols pot funcionar ab una clase de trama, bastant aixó sol pera ferli perdre gran part de la sua transcendencia tota vegada que sas ventatjas ja no afectan á la producció dels teixits de novetat en que l' aprest degui ser arrasat, ni als articles pera vestir en general, influhint sols en la dels géneros que han de batanarse devent quedar ab un empelatge molt llarch, com son las ratinas, envellutats y altres per l' estil.

En fi: que no deuen preocuparse encare 'ls nostres obrers teixidors

pels trastorns que 'ls anunciarán sos pseudo-redemptors lo dia en que prosperi la aplicació d' aquest nou progrés industrial, que necessita tot just molts y grans perfeccionaments pera arribar á fer sensible la eliminació del factor má d' obra en la producció textil. Però si arribés lo cas de ferse efectiu y sensible aquest nou pás endevant ¿qué voldria dir aixó? ¿No l' han precedit altres avenços dintre de las diferentes branques de la mateixa industria, com son las máquinas de rentar llana, las tundosas, las perxas, etz., y tantas y tantas otras que ab tot y simplificar lo número d' obrers, en lloch de provocar la miseria d' aquestos, han aumentat las facilitats de son treball ab la major extensió y desenrotll de la mateixa industria perfeccionada? No témin, nó, nostres excelents obrers, ni s' escoltin á cap dels desvagats que 'ls volen fer felissos; per causa del progrés industrial, no 'ls hi faltarán jamay en nostre terra medis pera guanyarse honradament lo pá de cada dia. Y fins, als aixerits s' enten, per enfilarse mes amunt; la demostració ¿la tenen prou palpable en nostra mateixa aristocracia industrial d' avuy, á Sabadell y á tota Catalunya.

G.

SECCIÓ RELIGIOSA

Sants del dia.—S. Marelo centurió y mr., Lo martiri de 220 Sants á l' Africa, y lo de 13 sants que ab los Sts. Juliá, Euno, y Macari lo patiren en temps del emperador Deci en Alexandria.—Sta. Eutropia mr.—S. Sadurní degollat á Caller, (cerdenya).—S. Maxim, Los Sts. Claudi Superi y Victori fills del centurió.—S. Marcelo martiritzats, á Leon.—Los Sts. Cenobi bisbe y Cenobia sa germana.—S. Teonesto bisbe.—S. Lucano martir venerat, á Paris.—S. Seraplon bisbe d' Antroquia.—S. German bisbe y confesor y S. Geran bisbe á Potenza.

Avuy es vigília de la festa de tots los Sants y estan obligats á dejunar los que no tingan lligitim impedient.

La missa en honor de Sta. Pelagia.

La Epistola es del cap. X de la de S. Pere als Efessos.

Lo Evangeli es del cap. VII de S. Lluch.

Parroquia de S. Feliu.—A dos quarts de vuyt missa en lo S. S. per donya Magdalena Puig; á las 8 en lo altar de S. Joan; per D. Juan Casanovas Sallarés.

Purissima Concepció.—A las sis missa en lo S. S. per don Pau Pujol.

Avuy y demà tindrán lloch las devotas funcions de las *Cuaranta Hores*, com es costum tots los anys. Lo primer dia se descubrirá á dos quarts de set del matí y los dos restants á las set, per ser dias festins.

Notas oficiales

Ab fetxa de 'l dia 28 van ingressar en las caixas municipals per drets de consums y matadero, la cantitat de 3115'57 ptas.

NOVAS

Als patrioters de café y de redacció, als embarca soldats, als sénécas partidaris de la guerra ab la guerra, als beneyts qu' eievaren á la categoria d' himne nacional ab un mal trossot de sarsuela, als generosos de

la *ultima gota de sangre* y la *ultima pesseta*, ab tal que sang no sia las sevas ni la pesseta de la seva butxaca, y demés caps de vent y poca soltas que tant han baladreixat durant lo llarch temps de las malehidas guerres colonials, los hi fem present d'uns quants datos, que, si ó nosaltres nos esfereixen, á ells haurian de despertar los remordiments, per la gran part de complicitat que hi tenen.

No 'ns ho inventem. Diu la *Revue Scientifique*, (*Ruvue Rose*), número 16, pág. 506, del 16 d' Octubre corrent, que 's publica á Paris baix la direcció de M. Charles Richet: «*Las pérdidas del ejército español á Cuba.*— Trobém los següents documents en un estudi de MM. Bureau et Legrand sobre la mortalitat de las tropas colonials (un cuaderu editat per J. B. Bailliére).

«Del primer de Mars de 1895 al primer de Mars de 1897, Espanya enviá á Cuba 10 generals, 615 quefes superiors, 6,222 oficials subalters, 100,435 ssldats; en conjunt 187,282 homes.

«Sobre 'ls 187,282 homes enviats á Cuba y 'ls 12,000 que s' ho trobavan anteriorment, 1 general, 7 quefes superiors, 53 oficials y 1315 soldats han sigut morts; 1 general, 6 quefes superiors, 55 oficials, 704 soldats han mort á consecuençia de las feridas; 463 oficials y 8,164 soldats han sigut ferits.

«Veus aquí las víctimas del foch; son ja numerosas, més las del clima y de las epidemias ho son molt més encara: 1 general, 30 quefes superiors, 287 oficials y 13'004 soldats han mort de la febre groga; 4 generals, 25 quefes superiors, 96 oficials y prop de 40,000 soldats han mort d'altras malalties. Mes de 20,000 ferits y malalts han sigut enviats de nou á Espanya.

«Sobre un efectiu de 198,282 homes se compta:

	Número	Proporció
Ferits ó morts de resultas de feridas.	2.141	10'70 p. 1.000
Morts de malalties {	Febre groga.	13.322 66 »
	Malalties diverses. . .	40.125 201'30 »
	55.588	278 p. 1.000
Repatriats. {	Ferits.	8.627 43 p. 1.000
	Malalts.	20.000 100 »
	28.627	143 »

«Se pot veure, acaba dihent la *Chronique Scientifique*, á lo que venen á parar las tropas europeas á las colonias quan á las injurias del clima venen á ajuntarshi la hostilitat dels indigenas. Aixís se troba justificat, tant en pau com en guerra, l' empleo de tropas indigenas, que pagan als climas tòrrits un tribut mortuori tres y quatre vegadas menos alt que las nostras.»

Aquesta estadística horrorosa no comprén encare los sis mēsos d' aquest any en que la moralitat ha sigut mēs horrorosa.

Aneu seguint la nostra obra ruïnosa é inhumana, patriotas de llautó, que l' intern prou que Deu va ferlo aposta pera nosaltres.

Lo vapor correu de Filipinas «P. de Satrústegui» arriuat á Barcelona, portava 529 passatjers entre 'ls que hi havia alguns militars d' alta graduació, diferents empleats civils, 2 sargentos d' infanteria de marina, dos cabos, 21 sargentos y 314 soldats del exèrcit entre 'ls quins n' hi havia molts de malalts.

Durant lo trajecte trobaren se pultura al fons del mar 31 soldats. Deu 'ls hage perdonat.

En la redacció de la secció jurídica sofrirem ahir duas equivocacions: En lo párrafo quart hont diu *lleys especials de Navarra* deu dir, segons se desprent, del resto, *lleys especial de Vizcaya*; y en lo párrafo quint hont diu *mantia dels drets necessaris*, deu dir, *cuantia dels drets sucesoris*.

Seguint la funesta costum d' anteriors temporadas han visitat Sabadell aquestos dias varis compradors de panyeria, creguts que com anys enrera obtindrian los articles á la mitat del preu á que 'ls compraren al principi de temporada.

Gracias á las pocas existencias y al bon seny dels industrials, no han pogut satisfer los seus desitjos.

Se 'ns diu que está constituhintse en aquesta ciutat una Societat re-creativa de caracter familiar titulada «*Lo petit Niu Guerrer*».

Dintre pochos dias s' obrirá al culte una capella católica en lo Col·legi dels Germans Maristas, situat á la Rambla, baix la advocació de la Verge de Lourdes.

Son molts los devots que han fet donatius de alguna importancia pera sufragar los gastos corresponents.

Ahir en lo tren de dos quarts d' una de la tarde arribaren á aquesta ciutat dos llicenciats del exèrcit de Cuba, essent un d' ells fill del sastre don Joan Güell. Ignorém lo nom de l' altre. Sembla que han arribat en molt malt estat de salut.

De tot cor los hi doném la benvinguda.

Está malalt fa alguns dias, encara que nó de molta gravetat, afortunadament, nostre estimat amic lo conegut industrial don Fermí Ribera.

Li desitjém salut.

Com siga que se 'ns ha dit que en lo Col·legi de PP. Escolapis, algún

dels professors prohibeix en absolut á sos alumnos l' ús de la llengua catalana, ne cridém la atenció del seu digníssim Rector lo Rvmt. P. Joaquím Corominas, quals sentiments catalanistas tantas vegadas s' han fet ostensibles en ben remarcables solemnitats, pregantli que 's serveixi posarhi 'l degut correctiu que reclaman alhora 'l patriotisme y 'l sentit comú.

Confíem en son bon criteri.

Havém rebut una circular annnciant una Exposició Universal que te de celebrarse en la famosa ciutat bíblica de Jerusalem l' any 1898. Dita Exposició s' inaugurarà lo dia primer de Maig y será la primera que 's verificarà en territori asiàtic, y cabalment en lo cual se desenrotllà la llegenda mes sublim que han vist los sigles; tal es la vida passió y mort de Nostre Senyor Jesucrist.

Dita Exposició Universal, com totas las que s' han celebrat fins avuy en las grans capitals, abarcarà totas las ciencias, comers é industrias humanas, y son objectiu será buscar mercats en lo vell mon pels productes de la moderna Europa. Nos sembla molt encertada l' idea y digne de coronarla 'l millor áxit.

Pera las remesas de productes en concepte de mostrars y d' efectes quin pes no excedeixi de 100 kilos, s' ha autorisat al Delegat General pera Espanya, D. Francisco J. Bisa, Codols, 16, Barcelona, qui s' encarregarà de la recepció dels mateixos, franch en dita ciutat, estació de ferro-carrils ó moll.

La salud pública 'n aquesta ciutat es bona, segons se pot veurer per lo Registre civil, en lo cual en lo dia d' ahir no's vá registrar cap defunció.

Lo «Club Velocipedista Sabadellés» ha organisat una excursió á Tarragona en la forma següent: Avuy á las 5 de la tarde, surtirán los ciclistas ab direcció á Vilafranca ahont farán nit, per continuar al dia següent, diumenge, fins á Tarragona, arribant á las 9 del matí. A las 12 sortirán pera arribar á las 5 de la tarde á Sitges, permaneixent en aquesta població fins á dilluns que á las 6 del matí seguirán la ruta fins á Barcelona empleanti 4 horas en lo trajecte; finalment, surtirán de Barcelona á las 3 de la tarde del dit dilluns, per donar á l' excursió fi á las 4 del mateix dia al recorregut.

Desitjém als excursionistas que puguin seguir l' itinerari trassat, sens cap percans.

Hem rebut lo número corresponent al Setembre del *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya* que conté 'l següent sumari: Excursió á Isona, Mur y Naya' per Francesch Carreras y Candi.—Catàlech espeleològich de Catalunya (continuació). per Norbert Font y Sagué,—Bibliografia.—Novas.—Folhetids 12 y 13 de *Lo Llussanés*, pen Pelegrí Casades y Gramatxes.

Lo Consell general del «Centre Escolar Catalanista» ha quedat constituït en la següent forma: Comissió ececutiva: President, Jaume Maspons y Camarasa. Vis president primer, Joseph Cardús. Vis-president segon, Marian Fortuny. Secretari primer, Joséph M.ª Moreu. Secretari segon, Alfons Surroca.

Secció de Dret.—President, Joaquim Degollada. Vis-president, Casimir Serra. Secretari, Ramon Esclassans.

Secció de Medicina.—President, Lluís Verderau. Vis-president, August Pi y Sunyer. Secretari, Anhel Serra.

Secció de Ciencias y Farmacia.—President, Jaume Oopinell, Vis-president, Joseph Bayés. Secretari, Francisco Ferrer.

Secció de Bellas Arts.—President, Ferrán Girbal. Vis-president, Ramon Muns. Secretari, Alfons Alsina.

Secció de Carreras Especials.—President, Joan M.ª Guasoh. Vis-president, Francisco Maspons. Secretari, Ramon de Solá.

Comissió Administrativa.—President, Jaume Maspons. Tresorer, August Pi y Sunyer. Secretari comptador, Jaume Oopinell, Bibliotecari Ferran Girbal.

Aquesta setmana foren á Barcelona algunas antitats de «La Academia Católica», Associació de catòlics y Conferencia de S. Vicents de Paul, al objecte d' adquirir una cuyna económica destinada á la classe pobre de nostre ciutat, á la qual se repartirà la sopa tots los dias. Segons tenim entés, s' encarregará de tal obra benéfica una corporació relligiosa aprofitantse 'l local que té la Conferencia al carré de Gracia.

TELEGRAMAS

Madrid, 23, 10 m.—En virtud de la vaga dels fornes, l' Alcalde ha publicat un bando adoptant varias midas en previsió de que no falti pa pera 'l consum.

Madrid, 29, 2'15 t.—Se trabaja en todas las filecas creyentse que aviat quedará resolta lh vaga. De todas maneras segueixen las precaucions pera evitar desordres.

Madrid, 29, 3 t.—Los socialistas segueixen sa campanya á favor del servey obligatori.

En algunas provincias la premsa de tendencias regionalistas, desfa molts dels arguments que usan en los «meetings» los capitossos del socialisme, preferint l' exércit voluntari y á son com á mes just y equitatiu á benefici de todas las classes. sens perjudici de que avuy pera interessar als richs en l' acabament de la guerra s' acudís al servey obligatori.

CAMBIS

Londres á 90 dias fetxa	32'90 d.
» á la vista.	33'35 p.
Paris. » » »	32'60